

Rådet **för** *finansiell rapportering*

UFR 11

Uppdaterad
januari 2018

**UTTALANDE FRÅN RÅDET
FÖR FINANSIELL RAPPORTERING (UFR)**

UTTALANDE FRÅN RÅDET FÖR FINANSIELL RAPPORTERING

UFR 11 Redovisning av tillgångar som innehas av en pensionsstiftelse hos företag som omfattas av ITP 2

Inledning

Ålderspension inom ITP 2 kan finansieras på två sätt. Antingen svarar företaget självt för ålderspensionen i egen regi i kombination med kreditförsäkring hos PRI Pensionsgaranti eller så väljer företaget att försäkra förmånen hos Alecta. Företag som tillämpar ITP 2 i egen regi kan antingen redovisa den intjänade pensionsrätten som skuld i balansräkningen eller så kan företaget föra över hela eller en del av pensionskapitalet till en pensionsstiftelse.

Frågeställning

Fråga har väckts huruvida de tillgångar som innehas av en pensionsstiftelse som tryggar ålderspension enligt ITP 2 uppfyller definitionen av förvaltningstillgångar i IAS 19, i det fall det bedöms civilrättsligt möjligt att byta tryggandeform från tryggande i pensionsstiftelse till redovisning i balansräkningen.

Bedömning

Rådets bedömning är att de tillgångar som innehas av pensionsstiftelser som tryggar ålderspension enligt ITP 2 uppfyller definitionen av förvaltningstillgångar i IAS 19 även i det fall det bedöms civilrättsligt möjligt att byta tryggandeform från tryggande i pensionsstiftelse till en redovisning i balansräkningen.

Detta uttalande ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2018, uttalandet kan förtidstillämpas.

Överväganden

För att nettoredovisning av tillgångar och skulder ska ske avseende förmånsbestämda pensionsplaner krävs att tillgångarna uppfyller definitionen av en förvaltningstillgång i IAS 19. Förvaltningstillgångar definieras i punkt 8 i IAS 19 enligt följande:

”Förvaltningstillgångar omfattar

- a) tillgångar som innehas av en pensionsstiftelse, och
- b) försäkringsbrev som är en förvaltningstillgång.”

Tillgångar som innehas av en pensionsstiftelse definieras vidare i punkt 8 i IAS 19 enligt följande:

”Tillgångar som innehas av en pensionsstiftelse är (med undantag för finansiella instrument som emitterats av det rapporterande företaget och inte kan överlåtas) tillgångar som

- a) innehas av företaget (en fond) som är rättsligt skild från det rapporterande företaget och vars enda uppgift är att betala eller finansiera ersättningar till anställda, och

- b) endast kan användas till att betala eller finansiera ersättningar till anställda, inte är tillgängliga för det rapporterande företags egna fordringsägare (inte ens vid konkurs) och inte kan återföras till det rapporterande företaget såvida inte
- i) fondens återstående tillgångar är tillräckliga för att täcka planens eller det rapporterande företags samtliga tillhörande förpliktelser avseende ersättningar till anställda, eller
  - ii) tillgångarna återförs till det rapporterande företaget i syfte att ersätta detta för redan betalda ersättningar till anställda.”

Tryggandelagen innehåller bestämmelser om tryggande av pensionsutfästelser genom redovisning av pensionssskuld och om tryggande genom pensionsstiftelse. Svenska pensionsstiftelser utgör egna juridiska personer som är rättsligt skilda från det arbetsgivarföretag som utfäst pensionsutfästelserna. En svensk pensionsstiftelse är en stiftelse som inrättats av arbetsgivaren med det enda syftet att trygga pensioner för anställda och/eller deras efterlevande. Stiftelsen får enligt tryggandelagen inte ha något annat ändamål. En pensionsstiftelse får inte utfästa pension, utan det är arbetsgivaren som utfäster pensionslöften och som är skyldig att infria dem. Stiftelsens förmögenhet kan sägas utgöra en pant för arbetsgivarens pensionsutfästelser, det vill säga en garanti för att arbetsgivaren kan betala ut pension när det blir dags. Arbetsgivaren kan endast begära gottgörelse från stiftelsen för havda pensionskostnader. Detta gäller även i samband med bolagets konkurs. Detta innebär att tillgångarna i en svensk pensionsstiftelse inte är tillgängliga för arbetsgivarens egna fordringsägare, inte ens vid en konkurs. En pensionsstiftelses tillgångar kommer inte in i konkursboet i samband med en konkurs utan pensionsborgenärernas fordran är säkerställd vid en sådan situation. Vid en konkurs ska inlösen av pensionsstiftelsens förmögenhet ske hos försäkringsbolag varmed alla tillgångar överförs till pensionsförsäkringar till förmån för pensionsborgenärerna. Dessa förhållanden sammantaget har inneburit att svensk praxis varit att definitionen av förvaltningstillgångar har ansetts uppfylla.

Den fråga som väckts är huruvida kriteriet i punkt (b) (ii) ovan är uppfyllt i det fall det bedöms civilrättsligt möjligt att byta tryggandeform från tryggande i pensionsstiftelse till en redovisning i balansräkning i kombination med kreditförsäkring hos PRI Pensionsgaranti. I ett sådant fall sker en utbetalning från pensionsstiftelsen till arbetsgivaren utan att arbetsgivaren dessförinnan haft några pensionsutbetalningar.

Vid bedömning av denna fråga måste PRI Pensionsgarantis kreditförsäkringsvillkor beaktas. En förutsättning för att en arbetsgivare ska kunna finansiera ITP 2 i egen regi är att arbetsgivaren har en kreditförsäkring hos PRI Pensionsgaranti. Innebörden av denna kreditförsäkring är att PRI Pensionsgaranti garanterar ålderspensionen till de anställda om företaget skulle komma på obestånd. Har företaget placerat sitt pensionskapital i en pensionsstiftelse täcker kreditförsäkringen eventuell brist i stiftelsen i en obeståndssituation. Av ovanstående kan förstås att PRI Pensionsgarantis risk är mindre om stiftelseförmögenhet finns och av denna anledning åsätts premien för kreditförsäkring på den del av PRI-skulden som täcks av pensionsstiftelsens förmögenhet till ett belopp som motsvarar 1/4-del av normalpremien för en kreditförsäkring vilken gäller för ofonderade pensionsförpliktelser.

Av PRIs försäkringsvillkor för kreditförsäkring av pensionsutfästelser anges i paragraf 9 följande:

”Om pensionsstiftelses tillgångar utgör säkerhet för utfästelser som omfattas av kreditförsäkring gäller följande. Skulle utfästelserna åter skuldföras i försäkringstagarens balansräkning och gottgörelse härför helt eller delvis hämtas ur pensionsstiftelsen, föreligger skyldighet för försäkringstagaren att omedelbart underrätta PRI Pensionsgaranti härom. Om PRI Pensionsgaranti så påfordrar inträder skyldighet för försäkringstagaren att – intill gottgörelsens belopp – omedelbart köpa pensionsförsäkring avseende de utfästelser som försäkringen omfattar.”

Vidare framgår av försäkringsvillkoren att PRI Pensionsgaranti kan ställa krav på godtagbar säkerhet som ett alternativ till köp av pensionsförsäkring, eller träffa överenskommelse om andra ”särskilda försäkringsvillkor, som gäller utöver eller i stället för” de allmänna försäkringsvillkoren (paragraf 11). Flera paragrafer i de allmänna villkoren ger PRI mandat att ställa krav i det fall förändringar inträffar som innebär en förhöjd risk för dem.

Ovanstående innebär att företag som skulle vilja byta tryggnadsform från pensionsstiftelse till skuldföring i egen balansräkning inte kan genomföra ett sådant byte om inte vissa förutsättningar, som företaget inte ensidigt kan besluta om, är uppfyllda. Ett företag är beroende av att genomföra förhandlingar med PRI Pensionsgaranti för att diskutera ett byte av tryggnadsform. Företaget kan inte förväntas ersätta tryggnad via pensionsstiftelse med en ofonderad lösning utan att endera tvingas köpa pensionsförsäkring hos Alecta, eller tvingas lämna fullgod pant som säkerhet till ett värde som med betryggande marginal överstiger värdet på pensionsstiftelses tillgångar. PRI Pensionsgarantis interna regelverk, gällande solvensregler, regler kring enhandsengagemang samt storleken på PRI Pensionsgarantis kapital samt historiska agerande talar för att en eftergift från PRI Pensionsgaranti att ej kräva godtagbar säkerhet vid en flytt till en ofonderad lösning inte är ett trovärdigt alternativ.

Svenska pensionsstiftelser särskiljer sig enligt Rådets bedömning utifrån ett internationellt perspektiv i och med att de inte får utfästa pension på egen hand utan endast utgör en pantsäkerhet för de pensionsförpliktelser som utfästs av arbetsgivaren. I det fall då tryggnad av pensionsutfästelser sker genom överföring av kapital till en pensionsstiftelse är företagets avsikt att pensionsstiftelses förmögenhet ska fungera som en finansieringskälla avseende de pensionsåtaganden som företaget har. Avsikten är i detta fall att arbetsgivaren endast ska begära gottgörelse för de pensionsutbetalningar som gjorts till företagets pensionärer. Tillgångar i en pensionsstiftelse är också skyddade från krav från företagets fordringsägare även vid en konkurs. Eftersom ett byte av tryggnadsform är förenat med så stora restriktioner att företag saknar möjlighet att ensidigt besluta om ett sådant byte är Rådets bedömning att kraven i punkt 8 i IAS 19 är uppfyllda vad gäller definitionen av förvaltningstillgångar och då även kriteriet som ingår i punkt (b) (ii).

Det finns ytterligare skäl som i det enskilda fallet ytterligare inskränker företagets möjligheter att byta tryggandeform. Ett exempel är styrelsesammansättningen i en pensionsstiftelse. Enligt tryggandelagen ska styrelsen bestå av lika antal ledamöter av arbetsgivaren och av de arbetstagare som omfattas av stiftelsens ändamål. På så sätt ordnas tryggandelagens krav på att ingen part får vara bestämmande i stiftelsen.

Bedömningen att definitionen av förvaltningstillgångar är uppfylld styrks även av den diskussion som finns i Överväganden till IAS 19 (BC 176-BC 188). Det framgår av den generella ansatsen i IAS 19 och på det sätt den motiveras i Övervägandena att nettningsreglerna i IAS 19 är mer långtgående än de i IAS 32 och motiven för en nettoredovisning i Övervägandena är starka. Dessutom ändrade IASC IAS 19 år 2000 på ett sådant sätt att standarden införde ett krav på nettoredovisning för företag som hade betalningsplikt avseende pensionsåtaganden men där rätt till gottgörelse från pensionsstiftelse fanns för de pensionsutbetalningar som gjorts av företaget. Innan 2000 var denna fråga inte behandlad av IAS 19. BC 180, som publicerades i samband med ändringarna av IAS 19 år 2000, beskriver övervägandena för och emot en nettoredovisning i dylika fall. Där anges att bruttoredovisning skulle vara missvisande av olika skäl eftersom den ekonomiska innebörden är att det är stiftelsens kapital som finansierar den utbetalning som görs av arbetsgivaren samt att arbetsgivaren inte kan anses ha kontroll över tillgångarna i en pensionsstiftelse. Det framgår av BC 185 att IASC ansåg att de restriktioner som föreligger kring användningen av tillgångarna skapar en tillräckligt stark länk med pensionsåtagandet till de anställda varför en nettopresentation är mer relevant än en bruttopresentation, även om företaget behåller det primära ansvaret för att betala ut pensionerna. Rådets bedömning är att samma syn bör bibehållas även i det fall det bedöms civilrättsligt möjligt att byta tryggandeform från tryggande i pensionsstiftelse till en redovisning i balansräkning i kombination med kreditförsäkring hos PRI Pensionsgaranti.

© Copyright Rådet för finansiell rapportering 2018

Innehållet i denna publikation är skyddat enligt lagen om upphovsrätten till litterära och konstnärliga verk. Mångfaldigande, helt eller delvis, utan Rådet för finansiell rapporterings medgivande är förbjudet.